

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ.В.ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
«НАСІННИЦТВО І СЕЛЕКЦІЯ»**

галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 Агрономія
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з агрономії
відділення	Агрономія та землевпорядкування

2025-2026 навчальний рік

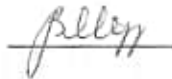
Програма навчальної практики «Насінництво і селекція» (ОК 26) для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 Агронія кваліфікації «фаховий молодший бакалавр з агрономії».-Бобринець: ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ», 2025. - 12 с.

Укладач О. В. Давигора - викладач агрономічних дисциплін, спеціаліст першої кваліфікаційної категорії.

Програму схвалено на засіданні циклової комісії спеціальності Н1 Агронія

Протокол № 2 від 10.09.2025

Голова циклової комісії

Вікторія МУЗИКА

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ»

Протокол № 2 від 12.09.2025

Голова методичної ради

Тетяна БОНДАРЄВСЬКА

© Давигора О.В., 2025 рік

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «НАСІННИЦТВО І СЕЛЕКЦІЯ»	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	5
3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	5
4. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «НАСІННИЦТВО І СЕЛЕКЦІЯ»	7
6. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ	8
7. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	8
7.1. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	9
7.2. САМОСТІЙНА РОБОТА	9
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	10
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	10
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	10
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	11
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	11
13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	12

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПАРКТИКИ

Згідно з навчальним планом на 2025-2026 навчальний рік, на навчальну практику «Насінництво і селекція» (ОК 26) для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у тому числі аудиторних – 48 годин (практичні заняття), самостійна робота студентів – 42 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECTS – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки: 3-й
		Семестр 5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 години самостійної роботи студентів – 21 година	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Практичні 48 годин
		Самостійна робота 42 години
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета практики: ознайомлення здобувачів освіти з організацією системи насінництва в господарстві; проведенням сортового, насінневого контролю, технологією вирощування насінневих посівів.

Завданням практики є: формування у здобувачів освіти умінь та навичок вирішення практичних питань пов'язаних із їх майбутньою діяльністю на виробництві, прищеплення їм навичок із виконання найпростіших робіт загального характеру, вміння спілкуватися в трудовому колективі господарства, повага до обраної спеціальності, залучення до виробничої діяльності.

Студенти виконують індивідуальні завдання і захищають звіт.

У результаті проходження практики здобувачі освіти повинні **знати:**

- методику проведення масового, індивідуального та клонового доборів.
- методику проведення видових і сортових прополювань.
- методику проведення відбору середнього зразка.
- методику контролю за посівними якістьми насіння.
- методику проведення польового інспектування (апробації).
- особливості післязбиральної обробки насіння.

У результаті проходження практики здобувачі освіти повинні **вміти:**

- проводити масовий, індивідуальний та клонований добори.
- проводити видове прополювання посівів.
- проводити сортове прополювання посівів.
- вміти проводити польове інспектування (апробацію) сортових посівів зернових культур.
- відбирати та формувати середню пробу з партій насінневого матеріалу.
- складати документи на сортове насіння та сортові посіви.
- проводити післязбиральну обробку насіння сільськогосподарських культур та закладати його на зберігання.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Обов'язкова навчальна практика «Насінництво і селекція» базується на знаннях таких дисциплін, а саме: Ботаніка з основами фізіології рослин та мікробіології, Екологія, Технологія переробки і зберігання сільськогосподарської продукції, Технологія виробництва продукції рослинництва, Захист рослин.

4. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Сформовані компетентності

Символ компетентності	Сформована компетентність
Загальні компетентності	
ЗК3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
Спеціальні компетентності	
СК1	Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.
СК5	Здатність розуміти основні біологічні і агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
СК6	Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.
СК10	Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.

Результати навчання

Символ результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН1	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері агрономії.
РН4	Опановувати нові методи і технології, впроваджувати інноваційні принципи і методи для підвищення ефективності виробничої діяльності в агрономії.
РН6	Виявляти та вирішувати виробничі проблеми з урахуванням зональних умов, а також технологічних,

	правових, економічних, екологічних та етичних аспектів.
PH14	Організувати технологічні процеси вирощування насіннєвого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог, технологічні операції з первинної переробки і зберігання сільськогосподарської продукції.
PH15	Планувати, аналізувати, контролювати й оцінювати власну роботу та роботу інших осіб у сфері агрономії та сільськогосподарського виробництва.
PH17	Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.
PH18	Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «НАСІННИЦТВО І СЕЛЕКЦІЯ»

1. Проведення селекційного добору сільськогосподарських культур

Ознайомлення з методикою проведення індивідуального, масового і клонового доборів. Відбір сільськогосподарських культур за морфологічними і господарськими ознаками.

2. Прополювання насіннєвих посівів

Проведення видового і сортового прополювання насіннєвих посівів сільськогосподарських культур.

3. Сортовий контроль посівів

Ознайомлення з методикою проведення сортового контролю. Апробація. Розрахунок сортової чистоти, засміченості бур'янами, культурними рослинами та зараження хворобами. Оформлення документації.

4. Насіннєвий контроль. Післязбиральна обробка і зберігання насіння

Контроль за посівними якістьми насіння. Відбір середнього зразка для відправлення в Державну насіннєву інспекцію. Документація на сортове насіння. Ознайомлення з післязбиральною обробкою насіннєвого матеріалу, способами зберігання, вимогами до зерноскладищ.

5. Вивчення кращого досвіду

Експедиція в наукові селекційні заклади. Ознайомлення з районованими і перспективними сортами сільськогосподарських культур.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Структура навчальної практики	Обсяг годин		
		за робочою програмою		
		всього	практичні заняття	самостійні заняття
1	2	3	4	5
1	Проведення селекційного добору сільськогосподарських культур. Ознайомлення з методикою проведення індивідуального, масового і клонового доборів	11	6	5
2	Відбір сільськогосподарських культур за морфологічними і господарськими ознаками.	11	6	5
3	Прополювання насінневих посівів	7	4	3
4	Проведення видового і сортового прополювання насінневих посівів сільськогосподарських культур.	7	4	3
5	Сортовий контроль посівів. Ознайомлення з методикою проведення сортового контролю.	9	4	5
6	Розрахунок сортової чистоти, засміченості бур'янами, культурними рослинами та зараження хворобами.	12	6	6
7	Насінневий контроль. Післязбиральна обробка і зберігання насіння Контроль за посівними якостями насіння.	11	6	5
8	Відбір середнього зразка для відправлення в Державну насінневу інспекцію. Документація на сортове насіння.	9	4	5
9	Вивчення кращого досвіду Екскурсія в наукові селекційні заклади.	9	4	5
10	Ознайомлення з районованими і перспективними сортами сільськогосподарських культур.	4	4	-
	Всього	90	48	42

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

7.1. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ заняття	Тема і зміст практики	Кількість годин
1.	Проведення селекційного добору сільськогосподарських культур. Ознайомлення з методикою проведення індивідуального, масового і клонового доборів	6
2.	Відбір сільськогосподарських культур за морфологічними і господарськими ознаками.	6
3.	Прополювання насінневих посівів.	4
4.	Проведення видового і сортового прополювання насінневих посівів сільськогосподарських культур.	4
5.	Сортовий контроль посівів. Ознайомлення з методикою проведення сортового контролю. Оформлення документації.	4
6.	Розрахунок сортової чистоти, засміченості бур'янами, культурними рослинами та зараження хворобами.	6
7.	Насінневий контроль. Післязбиральна обробка і зберігання насіння Контроль за посівними якостями насіння.	6
8.	Відбір середнього зразка для відправлення в Державну насінневу інспекцію. Документація на сортове насіння.	4
9.	Вивчення кращого досвіду Експерсія в наукові селекційні заклади.	4
5.	Ознайомлення з районованими і перспективними сортами сільськогосподарських культур.	4
Всього		48

7.2. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ заняття	Тема і зміст практики	Кількість годин
1.	Ознайомлення з методикою масового добору. Оформлення звіту	5
2.	Клоновий добір. Оформлення звіту	5
3.	Методика проведення прополювань. Оформлення звіту	3
4.	Методика проведення прополювань. Оформлення звіту	3

5.	Методика проведення сортового контролю. Оформлення звіту	5
6.	Апробація. Оформлення звіту	6
7.	Насіннєвий контроль. Оформлення звіту	5
8.	Післязбиральна обробка насінневого матеріалу. Оформлення звіту	5
9.	Ознайомлення з районованими і перспективними сортами сільськогосподарських культур. Оформлення звіту	5
Всього		42

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення практики «Насінництво і селекція» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: розповідь, пояснення, демонстрація, метод проекту, самостійне виконання практичних завдань.

Під час виконання практичних завдань застосовується, роздатковий матеріал, малюнки і табличний матеріал, законодавчі акти. На аудиторних заняттях студенти, використовуючи методичні вказівки виконують розрахункові роботи.

Також використовується виконання індивідуальних та групових завдань.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

У процесі виконання практики «Насінництво і селекція» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- підсумкове тестування;
- диференційований залік.

У період практики студент має вести звіт-щоденник, записуючи до нього виконання практичних робіт, здобуті знання та навички.

Підсумковий контроль знань студентів відбувається на заліку у формі тестування, усної відповіді та захисту звіту-щоденника.

Усі форми контролю включено до 4 бальної шкали оцінки.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані вправи, розрахункові роботи, активність під час дискусій.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з практики є комп'ютерні тести та захист технічного звіту.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою.

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили всебічні, систематичні і глибокі знання навчального матеріалу, вміння вільно виконувати будь – які завдання, передбачені програмою, ознайомлені з основною і додатковою літературою, що рекомендована програмою.
«Добре»	Отримують здобувачі освіти, які засвідчили систематичний характер знань навчально - програмового матеріалу, успішно виконують передбачені програмою завдання, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою.
«Задовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, які справляються з виконанням завдань, передбачених програмою, ознайомлені з основною літературою, рекомендованою програмою, але допустили помилки у відповіді на екзамені.
«Незадовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили прогалини у знаннях, припустилися принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, неспроможні продовжувати навчання в коледжі.

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Інформаційні стенди, малюнки, таблиці.
3. Нормативно-технічна документація.
4. Демонстраційні зразки насінневого матеріалу.

Технічні засоби:

1. Ноутбук.
2. Мультимедіапроектори в навчальних аудиторіях.
3. Комп'ютерний клас для проведення модульного та підсумкового тестового контролю знань студентів.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 02.10.2012 із змінами та доповненнями [№ 4147-IX від 17.12.2024](#)
2. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» [№ 3117-XII від 21.04.93](#) із змінами та доповненнями [№ 4341-IX від 27.03.2025](#)
3. Методичні вимоги у сфері насінництва щодо збереження сортових та посівних якостей насіння зернових культур, набирає чинності [05.03.2026](#)
4. Донець М.М. Насінництво з основами селекції: методичні рекомендації та навчальні завдання. – НМЦ, 2003.
5. Донець М.М. Насінництво з основами селекції: навч. посіб. – Київ, 2007.
6. ДСТУ 4138 – 2002 «Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості».
7. Інструкція з апробації посівів зернових, зернобобових, круп'яних, олійних, прядивних культур, багаторічних і однорічних кормових трав, затверджена науково-технічною радою Міністерства аграрної політики України 26.05.2010.
8. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І., Власенко В.А. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин. – Київ : Вища освіта, 2006.

Додаткова

1. Зозуля О.Л., Мамалига В.С. Селекція і насінництво польових культур. – Київ : Урожай, 1993.
2. Макрушин М.М., Созінов О.О. та ін. Генетика сільськогосподарських рослин. – Київ : Урожай, 1996.
3. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І. Селекція і насінництво польових культур : практикум. – Київ : Вища школа, 1995.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <https://www.rada.gov.ua/>
2. Український агропортал <https://agroportal.ua/>
3. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Перший український агропортал <https://www.1agro.com.ua/>
5. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України <https://me.gov.ua/>